DE MULIERE DOMINA. VON DER WEIBER-HERRSCHAFT. ED. 2.. - HALAE, HENDEL 1723

Gottlieb Beniamin Homilius, Andreas Mylius

Digitized by Google

Digitized by Google

151892-B

Digitized by Google

Digitized by Google

137. G. N.4.

DISSERTATIO IURIDICA,
DE
MULIERE DOMINA,
Von der
Weiber-Herrſchafft,
QUAM
VOLENTE FAVENTE DEO
ET
Magnifici Nobilisſimique ICtorum Ordinis permiſſu,
PRAESIDE
DN. ANDREA MYLIO,
IUR. UTR. DOCT. AC PROFESS. PUBL.
DN. PATRONO, PROMOTORE ET FAUTORE SUO NULLO NON HONORIS CULTU AETATEM DEVENERANDO,
PUBLICE DISQUIRENDAM PRODUCET,
RESPONDENS
GOTTL. BENIAMIN HOMILIUS,
DIE XII. MAII ANNO MDCLXXXVII. HOR. CONSU.

LIPSIAE.

RECUSA HALAE LITERIS HENDELIANIS, 1723.

(3

Digitized by Google

Digitized by Google

B. C. D.

Quoniam ordo eſt modus agendi, ſine quo nihil recte agitur *l. ædiles 25. §. fin. π. de Ædil. Edict. l. quoniam autem. 6. pr. π. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt. l. ſi crimen 3. C. de ord. cogn.* MARANT. *in proœm. ſpec. n. 5.* Confuſio vero omnibus rebus multa affert incommoda, indeque maxime vitanda, *l. pateant. 3. §. 3. in fin. C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Nov. 31.* hinc & nos in expoſitione hujus thematis ordinis rationem habentes, terminorum præmiſſa evolutione, rem ipſam poſtea tractare cum DEO decrevimus.

Digitized by Google

CAPUT I.

DEFINITIONEM NOMINALEM ET REALEM EXHIBENS.

I.

Dictam eſſe Mulierem a mollitie creditur, teſte Lactant. *de opificio Dei* & M. Varr. *de lat. ling.* quaſi mollier, de tracta mutataque litera. Calv. *in Lex. verb. mulierem.* quod viro ſit mollior, quoad membra, mores, affectus & effectus. Goedd. *ad l. 13. π. de V. S. n. 9.* Mollities enim mulieribus propria eſt, utpote quæ ob ſexus imbecillitatem facile vel de malo ad bonum, vel de bono ad malum flecti poſſunt. Schönborn. *2. Polit. 12.* ut non ineleganter de iis Virgilius:

> — — Varium & mutabile ſemper
> Fœmina.

Lib. IV. Æneid. verſ. 569.

II.

Sæpiſſime autem hoc nomen in jure reperitur, & capitur vel (1) generaliter pro omni ætate & conditione fœminina. *l. argumento 25. §. 9. π. de aur. arg. leg. l. ſervis 81. §. 1. π. de legat. III.* vel (2) ſpecialiter pro certa ſexus fœminini qualitate, quomodo non nunquam juvenculas ad virum nondum aptas, *d. l. argumento 25. §. 9. π. de aur. arg. leg.* aliquando virgines viri potentes, *per. text. expr. l. Mulieris. 13. pr. π. de V. S. l. cit. ſervis. 81. π. de Legat. III.* interdum, imo ut plurimum fere uxores ſeu nuptas indigat, *l. non ſunt*

14.

Digitized by Google

14. π. de Stat. hom. l. mulier bona 72. ff. de jur. dot. l. mulier habebit. 7. π. de act. rer. amot. l. quaeritur. 14 pr. §. 1. & 7. ff. de aedil. Edict. l. conſtante. 26. pr. π. ad L. Jul. de adult. l. ambiguitates. 2. C. de indict. viduit. toll. l. generaliter. 5. §. 1. C. de ſec. nupt. Nov. 22. c. 6. & cap. 15. §. 1. Porro ſub eadem vocula continetur Vidua, *l. mulier liberis. 2. π. de confirm. tut. l. ſi qua mulier. 1. l. cum aliis. 4. l. generaliter. 5. C. de ſec. nupt. l. ſicuti. 1. §. 4. 14. 17. & 19. l. habitatio. 4. pr. & §. 1. l. curator. 5. pr. l. ſi ventris. 8. ff. de ventr. in poſſ. mitt. l. malum. 242. §. 3. π. de V. S.* Concubina, *l. Divi Conſtant. 5. C. de natur. lib.* Adultera, *l. Claudius 13. π. de his quae ut indign. l. ſi uxor. 13. §. 5. l. is, cujus ope. 14. §. 1. l. denunciaſſe. 17. §. 2. & 6. l. adulter. 19. pr. l. nec in ea 22. §. 4. l. mariti. 29. §. 5. l. nihil intereſt. 32. pr. l. ſi adulterium. 38. pr. π. ad L. Jul. de adult.* Ancilla, *l. Areſcuſa 15. π. de ſtat. hom. l. ſervus domino. 10. π. pro empt.* & liberta. *l. ſi mulier, 21. π. quod met. cauſ.* Priorem ſignificatum huc potiſſimum pertinere ſequentes indicabunt paginae.

III.

Vocabulum Dominae vel a latino verbo domo, domare, i. e. ſibi ſubjecto imperare, vel a nomine domus, quatenus familiae voci ſynonymum eſt, derivatur. REBHAN. *in Hodeg. jur. Chart 3. elem. 1. aph. 20. in not.*

IV.

Et vel inproprie capitur de rebus inanimatis, v. g. de haereditate in *l. non minus 31. §. 1. π. de hared. inſtit. l. denique 13. §. 5. π. quod vi aut clam. l. ſi dolo malo. 1. §. 1. π. ſi is, qui teſtam.* vel proprie, de hominibus; & nec ſic quidem uno ſemper eodemque modo, ſed vel (1) latiſſime, pro perſona quamcunque poteſtatem, ſeu publica ſeu privata ea ſit, ad aliquid habente, i. e. ut non modo poteſtatem ſupereminentem ſive Jurisdictionem omnimo-

Digitized by Google

dam, ſed & poteſtatem familiæ, & jura rerum inter privatos comprehendat. (2.) Late pro perſona, cui quodcunque jus inter privatos in re eſt conſtitutum. (3) Stricte pro ea, cui ſaltem jus in rei corporalis ſubſtantiam eſt comparatum. REBHAHN. *d. l.* HAHN. *ad* Weſenb. *Tit. de A. R. D. n. 3. & in Tr. de jur. rer. cap. 3. concl. 35. & ſeqq.* Eſt tamen verbum dominæ interdum ſignum quoddam reverentiæ ac honoris *l. cum quis 37. §. 5. ff. de Legat. III.* & interioris affectus, prouti vir vocat uxorem dominam, *l. uxorem 41. pr. ff. eod.* dominam cohærentem, *Nov. 74. c. 4.* dominam ſanctiſſimam, *l. Titia 19. §. 1. ff. de ann. legat.* itemque dominam ſuam. *l. Medico 40. §. 1. ff. de aur. arg. leg.* Prima autem ſignificatio, ubi latiſſime capitur vox dominæ, huius maxime eſt Loci.

V.

Unde ſic deſcribi poteſt: Mulier domina eſt perſona fœminini ſexus in res vel perſonas ſibi ſubjectas jus & poteſtatem habens.

VI.

Generis loco perſona ponitur, quæ hic non abſolute, ſed moraliter, & prout in certo hominum ſtatu exiſtit, ſpectatur. *vid.* TAB. *in C. J. A. de ſtat. hom. aph. 3.* Reliqua verba arguunt differentiam, qua hæc mulier a muliere non domina ſatis diſtinguitur.

CAP.

Digitized by Google

CAP. II.

DE MULIERE DOMINA RATIONE PERSONARUM.

I.

EST autem mulier domina tum ratione perſonarum, tum ratione rerum ſibi ſubjectarum. Dominium in perſonas eidem competit vel ut eſt perſona publica, vel privata; Si eſt perſona publica, tunc vel habet Majeſtatem, vel gerit, Magiſtratum.

II.

Majeſtatem mulieres tenuiſſe, Johanna Siciliæ, Eliſabetha Angliæ, Margarita Daniæ, Maria Hungariæ, Reginæ, & Vanda Poloniæ Duciſſa teſtantur.[1] Quod tamen extraordinariæ ſaltem indoli adſcribendum eſſe, inde colligitur, quia imperium certæ ſtirpi deferentus ſine omni dubio ad virorum opera, præſtantiora quippe, & Reip. utilitatibus maxime accommodata reſpiciunt, cum de fœminis ob ſexus qualitatem, & quia præcipuum vitæ ſuæ tempus generationi prolis tribuere debent, *l. quæritur. 14. §. 1. ff. de ædil. ediſt. l. ambiguitates. 2. C. de ind. vid. toll.* idem ſperare non licet. BOECL. *ad* GROT. *lib. 2. cap. 7. §. 17.* EICHEL. *ad l. 2. ff. de R. I.*

III.

Sed an idem de Auguſta ſeu Imperatrice dicendum? DN. CARPZOV. in *Diſp. feud. 9. qu. 2.* affirmativam defendit, ſequutus RIEMER. *quæſt. illuſtr. decad. ult. qu. 1.* cui ſe ſe oppoſuit LIMN. *injur. publ. lib. 2. c. 14. n. 25. & ſeqq.* quem ſequitur noviſſime STRAUCH. *in Inſt. Jur. publ. tit. 33. §. 3.* aſſerens, Auguſtam non habere dignitatem & poteſtatem ex ſe, ſed in modum dependentiæ, quod etiam ante eum tenuit BALD. *ad l. 57. ff. de Leg. II.* Imperator enim Auguſtæ privilegia tribuit, & eadem quidem

quæ

Digitized by Google

quæ ipſe habet *l. Princeps 31 ff. de LL.* puta quoad reverentiam, immunitates, & quæ ſunt ſimilia; modo perſonæ qualitas non repugnet, forte, quod privilegium verſetur circa officia publica, quibus ſexum muliebrem arceri conſtat. *l. fœmina. 2. ff. de R. J. l. Vellejano 1. §. fin. ff. ad SCtum Vellej.* CORAS. *ad d. l. 31. ff. de LL. n. 14.*

IV.

Quæ de Auguſta ſunt adſerta, etiam in Statuum Imperii uxoribus obtineri volunt, quia ſinguli ſtatus tantum poſſunt in ſuis provinciis, quantum Imperator in toto imperio. REINKING. *de reg. ſec. & eccleſ. lib. 1. & 5. cap. 6.* Unde propter individuam vitæ ſocietatem illuſtris uxor mariti dignitatibus gaudere debet. Et ſi privatæ mulieres honore maritorum fulgent, *l. fœmina 8. ff. de Senator. l. mulieres, 13. C. de dignitat.* multo magis illuſtres tanto viri fulgore gaudere, erigi & coruſcare debent. MYLER. *in Gamolog. cap. 7. num. 5. & 6.*

V.

Magiſtratus officio fœmina præeſſe nequit, quia indecorum habetur, talem perſonam ejusmodi præficere muneribus, quæ cum publica authoritate, in ſexum fœmineum vix cadente, exercentur *d. l. fœmina. 2. ff. de R. J. l. cum Prætor. 12. §. ult. ff. de judic.* cum & alias corporalia munera ipſe ſexus deneget. *l. & quia 3. §. 3. ff. de muner. & honor.* FERRAR. *ad d. l. 2. ff. de R. J.* Quod tamen limitandum; ut ſaltim procedat in magiſtratus cui adminiſtratio eſt annexa. Nam officium magiſtratus ſine adminiſtratione fœminam gerere poſſe, communiter exiſtimant DD. *vid.* BARTOL. *& Doc. ad d. l. 2. ff. de R. J.* Sed & ſi munus illud perſonæ cohæret, fœmina ſine dubio ab eo arcenda eſt. ſecus vero ſi prædio. Unde feudum cum Juriſdictione eam poſſidere, & res ſuas perinde ut maſculum, in feudum dare eique ipſo Juriſdictionem feudalem ſibi computare poſſe, ex inferius dicendis prolixius conſtabit.

VI

Si privatam mulier agit perſonam non ſolum ratione ſer-

vorum,

votum, ſed & ratione liberorum ut domina conſiderari poteſt. Et quod ſervos attinet, eos olim non minus mulieribus ac maſculis ſubjectos fuiſſe, non ineleganter videre licet in *l. ſi dominus. 2. in fin. π. de his, qui ſui vel alien jur.* ubi matrona, quæ ancillas ex levisſimis cauſis atrociſſime tractaverat, ideoque ab Hadriano in quinquennium relegata fuerat, refertur. Cujus conſectarium eſt, quod fœminæ ſervos emere, *l. is qui ſuis 4. §. 8. π. de manum. l. ſi mulier. 29. π. de donat. in. vir. & ux.* marito in dotem dare, *l. inteſtato, 3. §. 2. π. de ſuis & legit. hered. l. ſervum 21. π. de manum. l. licet 1 & l fin. C. de ſerv. pign dat. manum. l. & ſi. 3. C. de jur. dot.* & manumittere queant. *l. alumnos 14. pr. §. 1 π de manum. vind. l. ſi rogatus ſit. 20. §. 3. π. eod* Imo adepta etiam libertate expreſſis verbis, ne patronæ ſuæ obſequiis refragentur, eos obſtringit *l. neque patronæ. ult. C. de obſequ patr. præſt.*

VII.

Servorum autem appellatione non ſolum ſervos maſculos, ſed etiam fœminas, ſcilicet ancillas comprehendimus, *d. l. ſi dominus. 2 π de his qui ſui vel al; jur. l. deteſtatio. 40. §. 1. l. inter ſtupram. 101. §. 3. π. de V. S.* & libertorum nomine & libertas venire volumus. *l. liberti. 172. π. de V. S.* Dignior enim ſexus nominatur, ſub quo & minus dignus habetur. ALBER. GENT. *d. l.* Et alias extat Regula juris: Pronunciatio ſermonis in ſexu maſculino ad utrumque ſexum plerumque porrigitur. *l. pronunciatio 195 pr. π. de V. S. quæ cum conſentit. l. qui duos. 62. & l. ſervis. 81. π. de Leg. III.*

VIII.

Hodie ſublata poteſtate dominica, nondum tamen omnis uxoribus in perſonas famulitiæ conditionis eſt denegata poteſtas. Licet enim patrifamilias omnis rei domeſticæ cura ſit impoſita, uxorem tamen virtute indiſſolubilis vinculi matrimonialis, & propter divini humanique juris communicationem in partem curarum & ſollicitudinis vocatam eſſe, cui vis conſtat, cujus

vigore una cum marito familiæ res diſponit. *Syrach.* 37 *v.* 26. & 27. nec minus perſonis in ea contentis parendi neceſſitatem impo- nit. *vid.* Anhält. Policey-und Landes-Ordnung. *de Anno* 1572. *Tit.* 33. von Dienſtboten und Geſinde. §. Wo das fleißig. verb. Das Geſinde gegen den Haußvätern und Haußmüttern. Churfürſtl. Sächſiſche Landes-Ordnung. *de Anno* 1550. vom Geſinde und Muthwillen deſſelben, ibi: daß ihme ſein Herr oder Frau ꝛc. Tax. Ordnung Claſſ. 8. ibi: nach Herren und Frauen. Ord. Polit. *de Anno* 1661. *Tit.* 23. *c.* 5. §. 3. *in pr.* ibi: allermaſſen auch denen Herren und Frauen frey ſtehet ꝛc. Imo ſolæ fere uxores poteſtatem famu- las conducendi, conductasque iterum dimittendi nunc ſibi vin- dicarunt.

IX.

Liberi vero matrem revereri neceſſe habent tam de jure di- vino, *Exod.* 20. *v.* 12. *Syrac.* 3. *Epheſ.* 6. *v.* 1. 2. & 3. *Prov.* 1. *v.* 8. quam civili, *l. congruentius.* 4. *l. filia.* 5. *C. de P. P. l. etiam.* 1. §. 1. 2. *l. nullum jus.* 10. ꝟ. *de Obſequ. parent. & patr. præſt. l. furioſæ.* 4. ꝟ. *de Curat. furioſ.* Nam hactenus dominium eidem adſcribimus, quia utraque perſona in hominum procreatione ſimili naturæ officio fungitur. §. 5. *J. de exhered. lib.* ſive quia utrique originarie ſimul jus quæritur. DN. PUFENDORF. *de Jur. nat. & gent. lib.* 6. *cap.* 1. § 1. Parem tamen atque eandem cum patre poteſtatem habere nequit, idque non ſolum ob ſexus imbecillitatem, ſed & quia ipſa marito ſuo eſt, ſubjecta. *Geneſ.* 3. *v.* 16. & *paſſim.* Verum jus maternum non in ſola ſubſiſtit reverentia, pietate & veneratione, ſed præterea ad jus caſtigandi ſe extendit: Quod ſi enim propinquis jus illud non eſt denegatum, *l. unic. C. de emendat. propinqu.* multo minus matri- bus denegari poterit; cum haud dubie propinquorum, imo pa- rentum, (quibus maxime hoc jus competit, *l. aut facta.* 16. §. 2. ꝟ. *de pœn.*) appellatione contineantur. *l. quique* 4. §. 2. 3. ꝟ. *de in jus voc. l. parentes* 23. ꝟ. *de his qui not. inf.*

X. Sed

X.

Sed num in maritum uxor habeat dominium, non incommode quæritur? Hic autem non ſtatim ad experientiam convolare licet, ne inverſam forte familiæ naturam, & abjectiſſimi ingenii virum qui huic jugo ſubmiſſus viri nomine indignum ſe reddit, reperiamus; ſed negativam potius amplectemur, quam maxime ſuadet, quod maritus ſit caput uxoris. PAUL. *ad Epheſ. 5. v. 23. 1. Cor. 11. v* 3 ipſaque marito ſubjecta. *Geneſ.* 3. *v. 16. 1. Cor. 7. v* 3. *Coloſ.* 3 *v. 18. 1 Cor. 14. v.* 34. *1. Petr.* 3. *v. 1. Syrac. c. 9. v* 2. *& c.* 33. *v.* 20. Jam vero fieri nequit, ut unum idemque ſit & ſubjectum dominans & ſerviens. Unde hac de re non ineleganter Owen. *Lib. 1. Epigr. 149.*

Contra naturam, & mores, legesque loquendi:
Grammatici fugite hinc: *hæc vir & hic mulier.*

Quo etiam faciunt, quæ notavit Arnold. Mengering. *in Scrut. conſc. cap. 10. qu. 61 & 67.* ibi: Ein ſolcher Frauen-Knecht, Weiber-Mämme und D. Sieman, iſt mit Verlaſſung und Ubergabe ſeines von GOtt verliehenen Mann- und Hauß-Rechts in ſeinem Gewiſſen vor GOtt ſtraffbar und keines weges zu entſchuldigen. *vid* DN. D. STRYK. *de Alapa cap. II. n.* 21. Uti igitur caput influit in cætera membra; ita etiam oportet à marito tamquam capite in ſua membra derivari qualitates illas honorificas vel viles, ut alias membra capiti ſuo conveniant, quandoquidem contrarium ejus eſſet abſurdum. FRANC. de AMAYA *ad l. fin C de Incol. Lib.* 12 *n. 5.* Hinc mariti conditionem & dignitatem ſequitur uxor, *l. fœminæ. 8. ff. de Senator. l mulieres.* 13. *C. de Dignit. l. cum te 10. C. de nupt.* ANT. FAB. *in Cod. Lib. 9 Tit.* 29. *def. 16.* quin domicilium & forum mariti ſortitur. *l. imperatores.* 38. §. 3. *ff. ad municip. l. exigere, 65. ff. de jud.*

XI.

Idem ſentiendum eſt, ſi maritus uxorem duxerit nobilem.

Digitized by Google

Nihilominus enim in poteſtatem mariti illa tranſit, eoq; non aliter, ac ignobilibus progenita parentibus ſubjacet: nam ubi eadem militat ratio, ibi idem ſtatui oportet jus, *arg. l. illud quæſitum, 32. π. ad L. Aquil.* Sicque nobilitas uxoris, obumbratur ducendo plebejum, cum neutiquam maritus uxoris, uxor vero utique mariti conditionem & dignitatem ſequatur, *l. fœminæ, 8. π. de Senat.* dum ſcilicet familiam ſuam nubendo egreditur *l. pronunciatio, 195. §. 5. π. de V. S.* TIRAQU. *de nobil. cap. 18. num. 16.* abſurdum quoque foret, majorem eſſe dignitatem uxoris, quam mariti. ANT. FAB. *ad d. l. 8. π. de Senat.* NOLDEN. *de nobilit. cap. 22. num. 162. & ſeqq.* Illuſtres autem fœminæ inferioris conditionis maritis nubentes poteſtati quidem maritali ſubjiciuntur, nec dominium aliquod in maritum ſibi vindicare debent, attamen propriam familiam non penitus amittere, & ideo titulum illuſtriſſimæ dignitatis merito retinere, & uſus & æquitas ſuadent, maxime quoad favores & commoda modo propterea non diſtrahatur a viri familia. BALD. *in l. cum quædam verſ. & faciunt. π ad SCt. Syllan.* BARTOL. *in l. fin. § iidem reſponderunt. π. ad municip. quos citat* GOEDD *ad l. 195. §. fin. in fin. π. de V. S.*

XII.

Imo nec pactum valet, quo maritus uxoris ſuæ dominio ſponte ſe ſubjicit; Pacta quippe contra juris regulas conventa, quæque bonis moribus contrariantur, Prætor non tuetur. *l. juris. 7. §. 7. l. contra. 28. pr. π. de Pact. l. Filius 15. π. de Cond. inſtit.* jam vero conventionem illam, qua maritus uxori in ſe poteſtatem concedit, bonis moribus refragari nemo, prout opinor, negabit, niſi magis muliebri quam virili mente indutum eſſe ſe exiſtimari malit. Neque etiam divitiæ uxoribus dominium conferunt vel efficiunt, ut propterea cornua ſibi ſumere, viroque pauperiori, (*ſecundum Petrarcham*) impune inequitare liceat, licet ob facultates, quas poſſident, cupidine regnandi incendantur. SYRAC.

c. 25.

Digitized by Google

c.25. verſ.30. SENEC. *lib. 2. de Clement. c.5.* quia hic caſus a regula propoſita non reperitur exceptus, E eidem inhærendum, donec contrarium fuerit probatum. *l. ab ea partes. ff. de probat. l. cum in liberis. 14. C. de hered. inſtit.* COVAR. *var. Lib. 2. c. 12. n.4.* TAB. *in act. hom. locupl.* BARBOS. *lib. 16. cap. 22. aph. 7.*

XIII.

Aſt urgeant forte mulieres, earumque aſſeclæ, viros quosdam uxores ſuas dominas appellaſſe, ut patet ex *l. uxorem. 41. pr. ff. de Legat. III. l. Titia. 19. §. qui Marco ff. de ann. leg. l. medico. 40. §. 1. ff. de aur. arg. leg. Nov. 94. c. 4. pr.* hæ reſponſionis loco habeant: mulieres blandius ſaltim eo nomine appellari: aliud quippe eſt eſſe aliud dici; græcis etenim atque latinis in more erat, uxores ſuas dominas vocare, ut varia refert exempla TIRAQUELL. *ad Leg. connubial. part. 9. num. 11.* Neque præſidium quærendum in *l. Lucius Titius. 14. pr. ff. de fideicom. libert.* nam reſponſio ex verbis finalibus ejusdem legis: Sæjæ diſſenſum nullius eſſe momenti, facile colligitur. Parum quoque facit, quod Maria Scotarum Regina, teſte DN. D. BECMAN. *Medit. polit. cap. 6. §.3.* Henrico Stuarto marito ſuo in publicis negotiis non niſi miniſtri loco uſa, eumque non Regem, ſed Reginæ maritum appellari paſſa fuerit. Verum extra ordinem hoc, in fœminis ſolum, ad quas ſumma imperia devolvuntur, fieri demonſtrat DN. PUFEND. *in Elem. Jurisprud. Univerſ. Lib. 2. obſ. 5. §. 9.* ideoque in argumentum trahi non debet. *l. quapropter. 162. ff. de R. J.* ſicut & id, quod contra rationem juris introductum & receptum eſt, non eſt producendum ad conſequentias. *l. quod vero 14. ff. de LL. l. quod contra. 141. ff. de R. J.* Imo non exemplis, ſed legibus judicandum eſſe, inquit Imperator *in l. nemo judex 13. C. de Sent. & introd.* Inde fatemur equidem factum, ſed num jure factum, diſceptatur, quin negatur.

Digitized by Google

CAP. III.

DE MULIERE DOMINA RATIONE RERUM.

I.

PRæmiſsâ mulieris in perſonas poteſtate, ad dominium in res pergimus; Res autem, quarum intuitu mulier dici poteſt domina, vel feudales, vel allodiales ſunt. Primum de rebus agamus feudalibus, in quibus tum de dominio quæritur recto, tum de utili.

II.

Dominium directum fœminam habere poſſe, resque ſuas in feudum dare, ſtatim ex limine quaſi Juris feudalis conſtat, *vid. 1. F. 1. pr.* ubi Abbatiſſæ fit mentio, itemque ex *2. F. 3. §. 1. vers. fœminam. 2. F. 91.* Nam & res ſuas adminiſtrare, *§. 14. Inſt. de R. D.* & beneficia in alios conferre poteſt. *l. donationes. 31. §. 1. ϖ. de donat.* ſi modo in foro Sax. adhibeat curatorem, *Conſt. 15. part. 1.* SCHULTZ. *Syn. feud. cap. 4. n. 25.* niſi illuſtris ſit perſona. HERING. *de fidej. cap. 7. n. 517.* Nec in contrarium facit, quod fœminæ jurisdictionis non ſint capaces *l. fœmina 2. ϖ. de R. J.* quæ tamen ex feudi datione acquiritur, quandoquidem jurisdictio à ſola lege civili ipſis denegatur, quæ contrario jure tolli poteſt. DN. STRYK. *in Exam. J. F. cap. 5 qv. 13.* Et poſſunt etiam fœminæ per alios eam exercere. DN. STRUV. S. J. F. *cap. 5. aph. 3.* jam vero id, quod quis per alium facit, dum ei mandat, ut faciat, ipſe facere videtur. *l. ita autem 5. §. 3. ϖ. de adm. tut.* Et licet diſſentientes forte urgeant: non poſſe fœminam feuda accipere, E. nec dare. Nam a diverſis argumentationem ductam, eſſe ſolide monſtravit FINCKELTH. *diſp. feud. 5. Contr. 14.*

III.

Digitized by Google

III.

Idem de dominio utili eſt aſſerendum; *c. ſequitur. §. filia. 1. de ſucceſſ. feudi. 1. F. 8. c. ſi fœmina. de feud. fœm. 2 F. 30.* Ineptæ quidem ſunt fœminæ ad militiam, adeoque ſervitia militaria, quæ regulariter quidem ab ipſo Vaſallo requiruntur, ob ſexus imbecillitatem, *l. & primo. 2. §. 2. ff. ad SCt. Vellej. l. imperialis. 23. pr. C. de nupt.* & infirmitatem *l. regula 9. pr. ff. de jur. & fact. ing. l. cujus 9. §. multoque magis. ff. de Curat. furios. l. deferre 18. pr. ff. de jur. fiſc. l. accuſatorum 1. §. 10. ff. ad SCt. Turpill.* ipſæ præſtare non valent: Verum quid obſtat, quo minus ſervitia hæc, conſentiente domino directo, a maſculo quodam nomine mulieris præſtari queant? Dominus enim talem inveſtiens perſonam, juri ſuo renunciaſſe, & ut fœmina per ſubſtitutum ſervire poſſit, permiſiſſe intelligitur. KOHL. *de ſervit. feud. p. 1. n. III.* Imputet E. ſibi dominus, quod ſciens ei feudum conceſſerit. *arg. l. cum mandatu. 23. ff. de minor.* Et licet contra communem feudi naturam id fiat, VULT. *lib. 1. c. 8. n. 38. & 43.* quoniam tamen mutatio hæc ſolum quoad naturalia, non quoad ſubſtantialia contingit, dominusque feudi directus juri pro ſe introducto pro lubitu renunciare valet, *l. ſi quis 29. C. de pact. Nov. 136. c. 1.* utique igitur feudum manet, quamvis non proprium, improprium tamen ſeu fœmininum, in quo etiam fœmina ſucceſſionem habet. STRUV. *c. 4. th. 17.* DN. D. STRYK. *Exam. J. F. c 15. qu. 5.*

IV.

Abſolutis igitur iis, quæ hic de feudalibus dicenda erant, res aggrediemur allodiales, quæ mulieris ſunt vel ratione dominii, vel ratione alterius cujusdam in re juris. Dominium habet mulier in rebus undecunque legitime acquiſitis. Nam in modis acquirendi nulla inter maſculos & fœminus datur differentia; Ex quo etiam ſequitur, quod liberam de rebus ſuis habeant diſponendi poteſtatem. *l. in re. 21. C. mandat.* Hinc eas quo velint modo, v. g. titulo venditionis, *l. mulier. 8. ff. de L. commiſſ.* vel ſimili in a-

ſium

dam, ſed & poteſtatem familiæ, & jura rerum inter privatos comprehendat. (2.) Late pro perſona, cui quodcunque jus inter privatos in re eſt conſtitutum. (3) Stricte pro ea, cui ſaltem jus in rei corporalis ſubſtantiam eſt comparatum. REBHAHN. *d. l.* HAHN. *ad* Weſenb. *Tit. de A. R. D. n. 3. & in Tr. de jur. rer. cap. 3. concl. 35. & ſeqq.* Eſt tamen verbum dominæ interdum ſignum quoddam reverentiæ ac honoris *l. cum quis 37. §. 5. π. de Legat. III.* & interioris affectus, prouti vir vocat uxorem dominam, *l. uxorem 41. pr. π. eod.* dominam cohærentem, *Nov. 74. c. 4.* dominam ſanctiſſimam, *l. Titia 19. §. 1. π. de ann. legat.* itemque dominam ſuam. *l. Medico 40. §. 1. π. de aur. arg. leg.* Prima autem ſignificatio, ubi latiſſime capitur vox dominæ, huius maxime eſt Loci.

V.

Unde ſic deſcribi poteſt: Mulier domina eſt perſona fœminini ſexus in res vel perſonas ſibi ſubjectas jus & poteſtatem habens.

VI.

Generis loco perſona ponitur, quæ hic non abſolute, ſed moraliter, & prout in certo hominum ſtatu exiſtit, ſpectatur. *vid.* TAB. *in C. J. A. de ſtat. hom. aph. 3.* Reliqua verba arguunt differentiam, qua hæc mulier a muliere non domina ſatis diſtinguitur.

CAP.

Digitized by Google

CAP. II.
DE MULIERE DOMINA RATIONE PERSONARUM.

I.

EST autem mulier domina tum ratione perſonarum, tum ratione rerum ſibi ſubjectarum. Dominium in perſonas eidem competit vel ut eſt perſona publica, vel privata; Si eſt perſona publica, tunc vel habet Majeſtatem, vel gerit, Magiſtratum.

II.

Majeſtatem mulieres tenuiſſe, Johanna Siciliæ, Eliſabetha Angliæ, Margarita Daniæ, Maria Hungariæ, Reginæ, & Vanda Poloniæ Duciſſa teſtantur. Quod tamen extraordinariæ ſaltem indoli adſcribendum eſſe, inde colligitur, quia imperium certæ ſtirpi deferentus ſine omni dubio ad virorum opera, præſtantiora quippe, & Reip. utilitatibus maxime accommodata reſpiciunt, cum de fœminis ob ſexus qualitatem, & quia præcipuum vitæ ſuæ tempus generationi prolis tribuere debent, *l. quæritur. 14. §. 1. ff. de ædil. edict. l. ambiguitates. 2. C. de ind. vid. toll.* idem ſperare non licet. BOECL. *ad* GROT. *lib. 2. cap. 7. §. 17.* EICHEL. *ad l. 2. ff. de R. I.*

III.

Sed an idem de Auguſta ſeu Imperatrice dicendum? DN. CARPZOV. in *Diſp. feud. 9. qu. 2.* affirmativam defendit, ſequutus RIEMER. *quæſt. illuſtr. decad. ult. qu. 1.* cui ſe ſe oppoſuit LIMN. *in jur. publ. lib. 2. c. 14. n. 25. & ſeqq.* quem ſequitur noviſſime STRAUCH. *in Inſt. Jur. publ. tit. 33. §. 3.* aſſerens, Auguſtam non habere dignitatem & poteſtatem ex ſe, ſed in modum dependentiæ, quod etiam ante eum tenuit BALD. *ad l. 57. ff. de Leg. II.* Imperator enim Auguſtæ privilegia tribuit, & eadem quidem

quæ

Digitized by Google

quæ ipſe habet *l. Princeps. 31. π. de LL.* puta quoad reverentiam, immunitates, & quæ ſunt ſimilia; modo perſonæ qualitas non repugnet, forte, quod privilegium verſetur circa officia publica, quibus ſexum muliebrem arceri conſtat. *l. fæmina. 2. π. de R. J. l. Vellejano 1. §. fin. π. ad SCtum Vellej.* CORAS. *ad d. l. 31. π. de LL. n. 14.*

IV.

Quæ de Auguſta ſunt adſerta, etiam in Statuum Imperii uxoribus obtineri volunt, quia ſinguli ſtatus tantum poſſunt in ſuis provinciis, quantum Imperator in toto imperio. REINKING. *de reg. ſec. & eccleſ. lib. 1. & 5. cap. 6.* Unde propter individuam vitæ ſocietatem illuſtris uxor mariti dignitatibus gaudere debet. Et ſi privatæ mulieres honore maritorum fulgent, *l. fæmina 8. π. de Senator. l. mulieres, 13. C. de dignitat.* multo magis illuſtres tanto viri fulgore gaudere, erigi & coruſcare debent. MYLER. *in Gamolog. cap. 7. aph. 5. & 6.*

V.

Magiſtratus officio fœmina præeſſe nequit, quia indecorum habetur, talem perſonam ejusmodi præficere muneribus, quæ cum publica authoritate, in ſexum fœmineum vix cadente, exercentur *d. l. fæmina. 2. π. de R. I. l. cum Prætor. 12. §. ult. π. de judic.* cum & alias corporalia munera ipſe ſexus deneget. *l. & qui 3. §. 3. π. de muner. & honor.* FERRAR. *ad d. l. 2. π. de R. I.* Quod tamen limitandum; ut ſaltim precedat in magiſtratus cui adminiſtratio eſt annexa. Nam officium magiſtratus ſine adminiſtratione fœminam gerere poſſe, communiter exiſtimant Dd. *vid.* BARTOL. & DEC. *ad. d. l. 2. π. de R. J.* Sed & ſi munus iſtud perſonæ cohæret, fœmina ſine dubio ab eo arcenda eſt, ſecus vero ſi prædio. Unde fundum cum Jurisdictione eam poſſidere, & res ſuas perinde ut maſculum, in feudum dare eoque ipſo Jurisdictionem feudalem ſibi comparare poſſe, ex inferius dicendis prolixius conſtabit.

VI.

Si privatam mulier agit perſonam non ſolum ratione ſervorum,

Digitized by Google

votum, ſed & ratione liberorum ut domina conſiderari poteſt. Et quod ſervos attinet, eos olim non minus mulieribus ac maſculis ſubjectos fuiſſe, non ineleganter videre licet in *l. ſi dominus. 2. in fin. π. de his, qui ſui vel alien jur.* ubi matrona, quæ ancillas ex leviſſimis cauſis atrociſſime tractaverat, ideoque ab Hadriano in quinquennium relegata fuerat, refertur. Cujus conſectarium eſt, quod fœminæ ſervos emere, *l. is qui ſuis 4. §. 8. π. de manum. l. ſi mulier. 29. π. de donat. in. vir. & ux.* marito in dotem dare, *l. inteſtato, 3. §. 2. π. de ſuis & legit. hered. l. ſervum 21. π. de manum. l. licet 1 & l fin. C. de ſerv. pign dat. manum. l. & ſi. 3. C. de jur. dot.* & manumittere queant. *l. alumnos 14. pr. §. 1 π de manum. vind. l. ſi rogatus ſit. 20. §. 3. π. eod* Imo adepta etiam libertate expreſſis verbis, ne patronæ ſuæ obſequiis refragentur, eos obſtringit *l. neque patronæ. ult. C. de obſequ patr. præſt.*

VII.

Servorum autem appellatione non ſolum ſervos maſculos, ſed etiam fœminas, ſcilicet ancillas comprehendimus, *d. l. ſi dominus. 2 π de his qui ſui vel al. jur. l. deteſtatio. 40. §. 1. l. inter ſtupram. 101. §. 3. π. de V. S.* & libertorum nomine & libertas venire volumus. *l. liberti 172. π. de V. S.* Dignior enim ſexus nominatur, ſub quo & minus dignus habetur. Alber. Gent. *d. l.* Et alias extat Regula juris: Pronunciatio ſermonis in ſexu maſculino ad utrumque ſexum plerumque porrigitur. *l. pronunciatio 195 pr. π. de V. S. qua cum conſentit. l. qui duos. 62. & l. ſervis. 81. π. de Leg. III.*

VIII.

Hodie ſublata poteſtate dominica, nondum tamen omnis uxoribus in perſonas famulitiæ conditionis eſt denegata poteſtas. Licet enim patrifamilias omnis rei domeſticæ cura ſit impoſita, uxorem tamen virtute indiſſolubilis vinculi matrimonialis, & propter divini humanique juris communicationem in partem curarum & ſollicitudinis vocatam eſſe, cui vis conſtat, cujus

Digitized by Google

vigore una cum marito familiæ res diſponit. *Syrach.* 37 *v.* 26. & 27. nec minus perſonis in ea contentis parendi neceſſitatem impo-nit. *vid.* Anhält. Policey-und Landes-Ordnung. *de Anno* 1572. *Tit.* 33. von Dienſtboten und Geſinde. §. Wo das fleiſſig. verb. Das Geſinde gegen den Haußvätern und Haußmüttern. Churfürſtl. Sächſiſche Landes-Ordnung. *de Anno* 1550. vom Geſinde und Muthwillen deſſelben, ibi: daß ihme ſein Herr oder Frau ꝛc. Tax. Ordnung Claſſ. 8. ibi: nach Herren und Frauen. Ord. Polit. *de Anno* 1661. *Tit.* 23. *c.* 5. §. 3. *in pr.* ibi: allermaſſen auch denen Herren und Frauen frey ſtehet ꝛc. Imo ſolæ fere uxores poteſtatem famu-las conducendi, conductasque iterum dimittendi nunc ſibi vin-dicarunt.

IX.

Liberi vero matrem revereri neceſſe habent tam de jure di-vino, *Exod.* 20. *v.* 12. *Syrac* 3. *Ephes.* 6. *v.* 1. 2. & 3. *Prov.* 1. *v.* 8. quam civili, *l. congruentius.* 4. *l. filia.* 5. *C. de P. P. l. etiam.* 1. §. 1. 2. *l. nullum jus.* 10. ππ. *de Obſequ. parent. & patr. præſt. l. furioſæ.* 4. π. *de Curat. furioſ.* Nam hactenus dominium eidem adſcribimus, quia utraque perſona in hominum procreatione ſimili naturæ officio fungitur. §. 5 *J. de exhered. lib.* ſive quia utrique originarie ſimul jus quæritur. DN. PUFENDORF. *de Jur. nat. & gent. lib.* 6. *cap* 1. § 1 Parem tamen atque eandem cum patre poteſtatem habere nequit, idque non ſolum ob ſexus imbecillitatem, ſed & quia ipſa marito ſuo eſt, ſubjecta. *Geneſ.* 3. *v.* 16 & *paſſim.* Verum jus maternum non in ſola ſubſiſtit reverentia, pietate & veneratione, ſed præterea ad jus caſtigandi ſe extendit: Quod ſi enim propinquis jus illud non eſt denegatum, *l. unic. C. de emendat. propinqu.* multo minus matri-bus denegari poterit; cum haud dubie propinquorum, imo pa-rentum, (quibus maxime hoc jus competit, *l. aut facta.* 16 §. 2. π. *de pœn.*) appellatione contineantur. *l. quique* 4. §. 2. 3. π. *de in jus voc. l. parentes.* 23. π. *de his qui not. inf.*

X. Sed

Digitized by Google

X.

Sed num in maritum uxor habeat dominium, non incommode quæritur? Hic autem non ſtatim ad experientiam convolare licet, ne inverſam forte familiæ naturam, & abjectiſſimi ingenii virum qui huic jugo ſubmiſſus viri nomine indignum ſe reddit, reperiamus; ſed negativam potius amplectemur, quam maxime ſuadet, quod maritus ſit caput uxoris. PAUL. *ad Epheſ. 5. v. 23. 1. Cor. 11. v* 3 ipſaque marito ſubjecta. *Geneſ.* 3. *v. 16. 1. Cor. 7. v* 3. *Coloſ.* 3 *v. 18. 1 Cor. 14. v.* 34. *1. Petr.* 3. *v. 1. Syrac. c. 9. v* 2. *& c.* 33. *v.* 20. Jam vero fieri nequit, ut unum idemque ſit & ſubjectum dominans & ſerviens. Unde hac de re non ineleganter Owen. *Lib. 1. Epigr. 149.*

Contra naturam, & mores, legesque loquendi:
Grammatici fugite hinc: hæc vir & hic mulier.

Quo etiam faciunt, quæ notavit Arnold. Mengering. *in Scrut. conſc. cap. 10. qu. 62 & 67.* ibi: Ein ſolcher Frauen-Knecht, Weiber-Männe und D. Sieman, iſt mit Verlaſſung und Ubergabe ſeines von GOtt verliehenen Mann- und Hauß-Rechts in ſeinem Gewiſſen vor GOtt ſtraffbar und keines weges zu entſchuldigen. *vid* DN. D. STRYK. *de Alapa cap. II. n.* 21. Uti igitur caput influit in cætera membra; ita etiam oportet à marito tamquam capite in ſua membra derivari qualitates illas honorificas vel viles, ut alias membra capiti ſuo conveniant, quandoquidem contrarium ejus eſſet abſurdum. FRANC. de AMAYA *ad l. fin C de Incol. Lib.* 12 *n.* 5. Hinc mariti conditionem & dignitatem ſequitur uxor, *l. fœmina. 8. π. de Senator. l mulieres.* 13. *C. de Dignit. l. cum te 10. C. de nupt.* ANT. FAB. *in Cod. Lib. 9 Tit.* 29. *def. 16.* quin domicilium & forum mariti ſortitur. *l. imperatores.* 38. §. 3. *π. ad municip. l. exigere, 65. π. de jud.*

XI.

Idem ſentiendum eſt, ſi maritus uxorem duxerit nobilem.

Digitized by Google

Nihilominus enim in poteſtatem mariti illa tranſit, eoq; non aliter, ac ignobilibus progenita parentibus ſubjacet: nam ubi eadem militat ratio, ibi idem ſtatui oportet jus, *arg. l. illud quæſitum, 32. π. ad L. Aquil.* Sicque nobilitas uxoris, obumbratur ducendo plebejum, cum neutiquam maritus uxoris, uxor vero utique mariti conditionem & dignitatem ſequatur, *l. fœminæ, 8. π. de Senat.* dum ſcilicet familiam ſuam nubendo egreditur *l. pronunciatio, 195. §. 5. π. de V. S.* TIRAQU. *de nobil. cap. 18. num. 16.* abſurdum quoque foret, majorem eſſe dignitatem uxoris, quam mariti. ANT. FAB. *ad d. l. 8. π. de Senat.* NOLDEN. *de nobilit. cap. 22. num. 162. & ſeqq.* Illuſtres autem fœminæ inferioris conditionis maritis nubentes poteſtati quidem maritali ſubjiciuntur, nec dominium aliquod in maritum ſibi vindicare debent, attamen propriam familiam non penitus amittere, & ideo titulum illuſtriſſimæ dignitatis merito retinere, & uſus & æquitas ſuadent, maxime quoad favores & commoda modo propterea non diſtrahatur a viri familia. BALD. *in l. cum quædam verſ. & faciunt. π ad SCt. Syllan.* BARTOL. *in l. fin. § iidem reſponderunt. π. ad municip. quos citat* GOEDD *ad l. 195. §. fin. in fin. π. de V. S.*

XII.

Imo nec pactum valet, quo maritus uxoris ſuæ dominio ſponte ſe ſubjicit; Pacta quippe contra juris regulas conventa, quæque bonis moribus contrariantur, Prætor non tuetur. *l. juris. 7. §. 7. l. contra. 28. pr. π. de Pact. l. Filius 15. π. de Cond. inſtit.* jam vero conventionem illam, qua maritus uxori in ſe poteſtatem concedit, bonis moribus refragari nemo, prout opinor, negabit, niſi magis muliebri quam virili mente indutum eſſe ſe exiſtimari malit. Neque etiam divitiæ uxoribus dominium conferunt vel efficiunt, ut propterea cornua ſibi ſumere, viroque pauperiori, (*ſecundum Petrarcham*) impune inequitare liceat, licet ob facultates, quas poſſident, cupidine regnandi incendantur. SYRAC.

c. 25.

Digitized by Google

c.25. verſ.30. SENEC. *lib. 2. de Clement. c.5.* quia hic caſus a regula propoſita non reperitur exceptus, E eidem inhærendum, donec contrarium fuerit probatum. *l. ab ea partes. π. de probat. l. cum in liberis. 14. C. de hered. inſtit.* COVAR. *var. Lib. 2. c. 12. n.4.* TAB. *in uEhom. locupl.* BARBOS. *lib. 16. cap. 22. aph. 7.*

XIII.

Aſt urgeant forte mulieres, earumque aſſeclæ, viros quosdam uxores ſuas dominas appellaſſe, ut patet ex *l. uxorem. 41. pr. π. de Legat. III. l. Titia. 19. §. qui Marco π. de ann. leg. l. medico. 40. §. 1. π. de aur. arg. leg. Nov. 74. c. 4. pr.* hæ reſponſionis loco habeant: mulieres blandius ſaltim eo nomine appellari: aliud quippe eſt eſſe aliud dici; græcis etenim atque latinis in more erat, uxores ſuas dominas vocare, ut varia refert exempla TIRAQUELL. *ad Leg. connubial. part. 5. num. 11.* Neque præſidium quærendum in *l. Lucius Titius. 14. pr. π. de fideicom. libert.* nam reſponſio ex verbis finalibus ejusdem legis: Sæjæ diſſenſum nullius eſſe momenti, facile colligitur. Parum quoque facit, quod Maria Scotarum Regina, teſte DN. D. BECMAN. *Medit. polit. cap. 6. §.3.* Henrico Stuarto marito ſuo in publicis negotiis non niſi miniſtri loco uſa, eumque non Regem, ſed Reginæ maritum appellari paſſa fuerit. Verum extra ordinem hoc, in fœminis ſolum, ad quas ſumma imperia devolvuntur, fieri demonſtrat DN. PUFEND. *in Elem. Jurisprud. Univerſ. Lib. 2. obſ. 5. §. 9.* ideoque in argumentum trahi non debet. *l. quapropter. 162. π. de R. J.* ſicut & id, quod contra rationem juris introductum & receptum eſt, non eſt producendum ad conſequentias. *l. quod vero 14. π. de LL. l. quod contra. 141. π. de R. J.* Imo non exemplis, ſed legibus judicandum eſſe, inquit Imperator *in l. nemo judex 13. C. de Sent. & introd.* Inde fatemur equidem factum, ſed num jure factum, diſceptatur, quin negatur.

CAP. III.

DE MULIERE DOMINA RATIONE RERUM.

I.

PRæmiſsâ mulieris in perſonas poteſtate, ad dominium in res pergimus; Res autem, quarum intuitu mulier dici poteſt domina, vel feudales, vel allodiales ſunt. Primum de rebus agamus feudalibus, in quibus tum de dominio quæritur recto, tum de utili.

II.

Dominium directum fœminam habere poſſe, resque ſuas in feudum dare, ſtatim ex limine quaſi Juris feudalis conſtat, *vid. 1. F. 1. pr.* ubi Abbatiſſæ fit mentio, itemque ex *2. F. 3. §. 1. verſ. fœminam. 2. F. 91.* Nam & res ſuas adminiſtrare, *§. 14. Inſt. de R. D.* & beneficia in alios conferre poteſt. *l. donationes. 31. §. 1. ff. de donat.* ſi modo in foro Sax. adhibeat curatorem. *Conſt. 15. part. 1.* SCHULTZ. *Syn. feud. cap. 4. n. 25.* niſi illuſtris ſit perſona. HERING. *de fidej. cap. 7. n. 517.* Nec in contrarium facit, quod fœminæ jurisdictionis non ſint capaces *l. fœmina 2. ff. de R. J.* quæ tamen ex feudi datione acquiritur, quandoquidem jurisdictio à ſola lege civili ipſis denegatur, quæ contrario jure tolli poteſt. DN. STRYK. *in Exam. J. F. cap. 5 qv. 13.* Et poſſunt etiam fœminæ per alios eam exercere. DN. STRUV. S. J. F. *cap. 5. aph. 3.* jam vero id, quod quis per alium facit, dum ei mandat, ut faciat, ipſe facere videtur. *l. ita autem 5. §. 3. ff. de adm. tut.* Et licet diſſentientes forte urgeant: non poſſe fœminam feuda accipere, E. nec dare. Nam a diverſis argumentationem ductam, eſſe ſolide monſtravit FINCKELTH. *diſp. feud. 5. Contr. 14.*

III.

Digitized by Google

III.

Idem de dominio utili eſt aſſerendum; *c. ſequitur. §. filia. 1. de ſucceſſ. feudi. 1. F. 8. c. ſi fœmina. de feud. fœm.* 2 *F.* 30. Ineptæ quidem ſunt fœminæ ad militiam, adeoque ſervitia militaria, quæ regulariter quidem ab ipſo Vaſallo requiruntur, ob ſexus imbecillitatem, *l. & primo.* 2. *§.* 2. *ff. ad SCt. Vellej. l. imperialis.* 23. *pr. C. de nupt.* & infirmitatem *l. regula* 9. *pr. ff. de jur. & fact. ing. l. cujus* 9. *§. multoque magis. ff. de Curat. furios. l. deferre* 18. *pr. ff. de jur. fiſc. l. accuſatorum* 1. *§.* 10. *ff. ad SCt. Turpill.* ipſæ præſtare non valent: Verum quid obſtat, quominus ſervitia hæc, conſentiente domino directo, a maſculo quodam nomine mulieris præſtari queant? Dominus enim talem inveſtiens perſonam, juri ſuo renunciaſſe, & ut fœmina per ſubſtitutum ſervire poſſit, permiſiſſe intelligitur. KOHL. *de ſervit. feud. p.* 1. *n. III.* Imputet E. ſibi dominus, quod ſciens ei feudum conceſſerit. *arg. l. cum mandatu.* 23. *ff. de minor.* Et licet contra communem feudi naturam id fiat, VULT. *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 38. & 43. quoniam tamen mutatio hæc ſolum quoad naturalia, non quoad ſubſtantialia contingit, dominusque feudi directus juri pro ſe introducto pro lubitu renunciare valet, *l. ſi quis* 29. *C. de pact. Nov.* 136. *c.* 1. utique igitur feudum manet, quamvis non proprium, improprium tamen ſeu foemininum, in quo etiam fœmina ſucceſſionem habet. STRUV. *c.* 4. *th.* 17. DN. D. STRYK. *Exam. J. F. c* 15. *qu.* 5.

IV.

Abſolutis igitur iis, quæ hic de feudalibus dicenda erant, res aggrediemur allodiales, quæ mulieris ſunt vel ratione dominii, vel ratione alterius cujusdam in re juris. Dominium habet mulier in rebus undecunque legitime acquiſitis. Nam in modis acquirendi nulla inter maſculos & fœminas datur differentia; Ex quo etiam ſequitur, quod liberam de rebus ſuis habeant diſponendi poteſtatem. *l. in re.* 21. *C. mandat.* Hinc eas quo velint modo, v. g. titulo venditionis, *l. mulier.* 8. *ff. de L. commiſſ.* vel ſimili in a-

ſium

Digitized by Google

lium transferre, nec non oppignorare, *l. redemptores. 39. §. 1. ff. de R.V.* & a quovis poſſeſſore vindicare *l.d.39. ff. de R.V.* aliosque dominii effectus exercere poſſunt. Et jure equidem Sax.& civili, ſi mulieres ſunt virgines vel viduæ, extrajudicialia negotia tractant ſine Curatore: Jure autem Sax. Elect. Curator eſt adhibendus, *Conſt 15. p.2.* quo tamen mercatrices & pecuniam mutuo ſumentes non indigent, ſed creditoribus bona ſua obligare valent; quod & ad cambia & omnia, quæ vir in commerciis præſtare poteſt, extenditur.

V.

Retinet etiam dominium mulier, etiam ſi res ſuas marito dederit in dotem, licet ſtante matrimonio illud ceſſet & quieſcat. Quare non obſtant *pr. Inſt. quib. alien. lic. l. dotale. 13. §. 2. ff. de fund. dot. l. dotis. 7. §. 3. ff. de jur. dot. l. ſi predium. 23. C eod.* in quibus marito rerum dotalium aſſignatur dominium; jam vero fieri nequit, ut duo ejusdem rei domini in ſolidum habeantur, *l. ſi ut certo 5. §. fin. ff. commod.* Diſtingv. enim inter rem abſolute & relative conſideratam: priori ſenſu dominium habet mulier, quomodo res naturaliter ad eam pertinere dicuntur; *l. in rebus. 3. C. de jur. dot.* poſteriori ad maritum ſpectat. In dominio enim mulieris ſub hac formali ratione, qua dos eſt, non magis res in dotem data eſſe, quam res hæreditariæ apud teſtatorem hæreditas dici poteſt. Non eſt ergo inconveniens, dari duos unius rei dominos, diverſo tamen conſiderandi modo, ut unus dominum actu & exercitio, alter quiete & ceſſatione, quod quibusdam dominium dormiens dicitur, habeat. LUDWELL. *ad pr. J. per quas perſ. cuique adquir. n. 1.*

VI.

Quædam adhuc, quæ præter dotem mulier habet bona, ſub generali paraphernorum appellatione veniunt, eorumque alia paraphernalia in ſpecie audiunt, in quibus de jure civili nihil plane juris habet maritus, *l. hac lege 8. C. de pact. conv.* niſi quod concedente uxore bona hæc, ſi penes tertium quendam ſint, vindicare, & vindicata aſſervare debeat, *l. ſi mulier. 11. C. eod.* à quorum rationis red-

Digitized by Google

redditione non plane eſt immunis. *arg. l. maritus 95. pr. π. ad L. Falc.* uſuras vero eorum cum uxore habet communes. *d. l. 11. C. de pact. conv.* jus autem Sax. non ſolum adminiſtrationem, ſed & totum marito adſignat uſumfructum, dum ſcilicet præcipit, ut is uxoris ſui bonis, ſeu dotalia ſeu paraphernalia ea ſint, ad dies vitæ ſuæ utatur. L. R. *lib. 1. art. 31. & 45.* ſicque uſusfructus quidem, neutiquam tamen dominium ad maritum ſpectat, ſed hoc penes mulierem permanet.

VII.

Alia paraphernorum ſpecies ſunt Receptitia, *vulgo* Spielgelder, quorum dominium & poſſeſſionem ſibi cum libera adminiſtrandi facultate recipit mulier, in quibus maritus nullum, ne quidem adminiſtrationis jus habet. WESENBEC. *π. de jur. dot. in fin.* Sola igitur uxoris voluntate conſtituuntur, non etiam mariti. Quod hodie interdum aliter ſe habet, quando nimirum pactis dotalibus adminiſtrationi & uſufructui de jure ſibi competenti & debito expreſſe, pro parte ea, quam excipit mulier, renuntiat, aut ſciens exigere iſthæc negligendo tacite uxori relinquit. *vid. Excell.* DN. D. CARPZ. *Diſq. de bonis uxorum receptitiis Lipſ. Anno 1678. habita.*

VIII.

Nec denique dominium Geradæ, quæ juri Sax. notables debet. *vid. Theſ. 5. Diſſert. de Gerada Lipſiæ ſub præſid.* Magnif. DN. D. BORN. *habita.* mulieri denegandum eſt; hujus etenim adminiſtrationem, oppignorationem & tam per venditionem, quam permutationem licitam ei eſſe alienationem, latiſſime probat DN. D. CARPZ. *Diſſert. de donat. bon. utenſ. Theſ. 5. n. 27. ſeqq.* Et regulariter ſolæ in his bonis dominium & ſucceſſionem habent mulieres. L. R. *Lib. 1. art. 27.* niſi paucis quibusdam caſibus exceptis. CARPZ *P. 2. Conſt. 14. def. 60.* RICHTER, *Tr. de ſucceſſ. ab inteſt. Sect. 1. m. 1. n. 60.*

Digitized by Google

IX.

Porro jus in re, præter dominium mulieri competens, vel uſus fructus eſt, vel jus hypothecæ. De reliquis ſpeciebus nihil hic dicamus, quando quidem vix ac ne vix quidem, quod ſpecialem annotationem mereatur, occurrit.

X.

Uſumfructum ex bonis liberorum defuncto patre ad matrem pertinere, ſi præprimis liberorum gerat tutelam. Dd. Jur. Sax. communiter ſtatuunt. *vid.* SCHULT. *qu. 46. n. 21.* BERLICH. *p. 2. Concl. 12. n. 14.* quibus contradicit DN. CARPZ. *P. 2. Conſt. 10. def. 13.* ſufficiat vero nobis controverſiam illam per *Deciſ. Elect. noviſſ. 62.* deciſam eſſe. *vid.* DN. PHILIPP. ibi: Ordnen und ſetzen derowegen hiermit, daß die Mutter und Großmutter den uſumfr. in ihrer Kinder Vermögen, wenn ſie gleich die Vormundſchafft verwalten, auch die Kinder mit nothdürfftigen Unterhalt bis zu ihrer Mündigkeit zu verſehen, erbötig, zu fordern, oder deſſelben ſich anzumaſſen nicht befugt ſeyn ſollen. Ex hoc infertur, matrem bona mariti adminiſtrantem vel inventarium, vel juratam edere debere ſpecificationem, *Deciſ. Elect. 21.*

XI.

Jus hypothecæ & tacitæ quidem uxori in bonis mariti acquiritur vel cum vel ſine prælationis privilegio. Cum privilegio prælationis id contingit in dote, cujus ratione jure civili omnibus creditoribus antiquiorem etiam hypothecam habentibus, præfertur. § *fuerat. 29. J. de act. l. aſſiduis. 12. C. qui pot. in pign.* ubi elegans ratio in verbis: *quis enim non miſereatur earum, propter obſequia quæ maritis præſtant, propter partus periculum & ipſam liberorum procreationem, pro quibus multa noſtris legibus inventa ſunt privilegia.* Neque inter tacitam & expreſſam hypothecam diſtinguimus, quia textus allegati ſunt generales igitur diſtinguere non debemus, *arg. l. de pretio 8. ff. de publ. in rem act.*

Digitized by Google

GIPHAN. BORCHOLT. *ad §. 29. J. de act.* Aliud in jure Sax. ubi mulieres creditoribus expreſſas hypothecas anteriores habentibus poſtponuntur. *Ord. Proc. in pr. verb.* vor allen andern Gleubigern, ſo nicht ältere ausdrückliche hypothecen haben, ne ſcilicet hypothecariis jus hypothecæ ſtatim a die contracti matrimonii. *l. qui dotem. 1. π. qui pot. in pign.* GAIL. *2. obſ. 86. n. 3.* & hodie benedictionis ſacerdotalis. BERLICH *p. 2. Concl. 30. n. 7. & 10.* CARPZ *p. 2. Conſt. 24. def. 1.* ſive ante matrimonium, ſive poſtmodum fuerit illata. ID. *d. l. n. 8.* Obtinet vero prælatio ſaltem reſpectu creditorum ejusdem mariti, non vero & anteceſſoris, quando ſcilicet maritus in hujus bona ſucceſſit, & ſeparatio legitime impetrata fuerit. RAUCHB. *p. 1. qu. 38. n. 47.* MEV *p. 4. dec. 178.*

XII.

Idem de Augmento dotis aſſerendum, quia acceſſio eſt, & pars dotis, & ideo ejusdem cum dote juris, *cap. acceſſorium 42. d. R. in 6. l. quæ de tota. 76. π. de R. V.* JOH. CAMPES, *tr. de tot. p. 1. que 77. n. 1.* modo de dote conſtituta conſtet. ANT. FAB. *in Cod. Lib. 5. Tit. 1. def. 5.* MEV. *p 5. Dec. 62.*

XIII.

Sed dicta hypotheca privilegiata non ſolum ipſis uxoribus, ſed & liberis earum competit. *l. aſſiduis. 12. §. exceptis. C. qui pot. in pign.* non tamen jure hæreditario, ſed ex ipſa lege, quæ eos ſimul comprehendit. MEV. *ad jus Lub. p. 3. Tit. 1. art. 9. n. 7.* Extraneis vero denegatur, cum ſit beneficium perſonaliſſimum, quod perſonam non egreditur. *l. in omnibus. 68. l. privilegia. 196. π. de R. J.* CARPZ. *p. 1. Conſt. 28. def. 95.* ſingularia enim jura ad conſequentias trahi non debent. *l. quod vero 14. π. de LL. l. quod contra. 141. l. quapropter. 162. π. de R. J.*

Digitized by Google

XIV.

Eſt tamen maxime neceſſarium, ut tam Conſtitutio, quam illatio dotis probetur. In illa conjecturæ animum conſtituendæ dotis declarantes ſufficiunt. THOMING. *dec. 30. n. 35.* HARTMAN. PIST. *obſerv. 46. n. 11.* CARPZ. *p. 2. C. 16. def. 11. n. 9.* Hæc vero plene probari debet. Ord. Proc. *Tit. 43. pr. vert.* ſo viel ſie deſſen erweiſen können. Sed non eſt plena probatio, quæ fit mariti confeſſione ſi contra creditores. Eſt enim ſuſpectiſſima. ANT. FAB. *in C. l. 5. tit. 10. def. 1. n. 1.* RAUCHBAR. *p. 2. qu. ult. n. 6:* licet jurata, vel uxoris juramento ſuppletorio confirmata fuerit. CARPZ *p. 1. C. 28. d. 73. 75.* altero enim caſu præjudicium tertii verſatur, altero juramentum ſuppletorium ceſſat, ſi ſemiplena probatio non præceſſerit.

XV.

Quæ de dote ejusque augmento allata ſunt, etiam in dotalitio obſervantur, quia dotis loco eſt ſurrogatum. *vid.* NEGUZANT. *de pign. p. 2. memb. 4 n. 47.* SPRENGER. *de dotalit. tit. 3. n. 157.* RAUCHBAR. *p. 1. qu. 30. n. 17.* MYLER. ab EHRENBACH. *in Gamalog. cap. 10. §. 8.* quam obſervantiam Potentiſſ. Elect. Sax. probavit. *in* ord. Proc. *d. tit. 43. §.* ſo wollen wir ꝛc. *in fin. verſ.* alſo auch ꝛc. modus legitimus modo fuerit obſervatus. CARPZ. *lib. 4. Reſp. 26.* Exceſſus enim feudi ſucceſſoribus non nocet, neque illius ratione jus hypothecæ vel prælationis prætendi poteſt. HARTM. PIST. *p. 1. qu. 4. n. 4. ſeqq.* CARPZ. *d. l. def. 63. n. 11.* Et licet in donatione propter nuptias aliud obſervari, a Dd. paſſim reperiatur notatum, attamen diverſam ejus a dotalitio, eſſe rationem exinde conſtat, quod in illa dos ſalva maneat, hoc autem abſorbeatur feudo in corporetur. Unde quia hic de damno vitando agit mulier, magis eidem ut ſuccurratur, æquitas ſuadet.

Digitized by Google

XVI.

Sine privilegio prælationis hypothecam acquirit mulier ratione morgengabæ, paraphernalium, alimentorum, & ſponſalitiæ largitatis.

XVII.

Ratione Morgengabæ petendæ uxori in bonis mariti tacita tribuitur hypotheca, ad dotis exemplum cujus eſt appendix, ut ea propter ejus induat naturam. CHARONDAS. *lib. 7. R. 71.* ſed negat privilegium prælationis. BERLICH. *p. 1. concl. 55. n. 88.*

XVIII.

In paraphernalibus idem procedere ex *l. ſi mulier. 11. C. de pact. conv. l. ult. C. de jur. dot.* colligere licet. MYNSING. *Cent. 5. obſ. 4. n. 2.* GAIL. *2. Obſ. 92. n. 40.* in quibus vero hypotheca tacita non a die nuptiarum; ſed a tempore illationis incipit, CARPZ. *p. 1. C. 28. d. 87. ſeqq. & p. 2. Conſt. 74. def. 3.*

XIX.

Sed nec alimenta præterire poſſumus, quippe quæ uxori ex bonis mariti debentur, donec de dote eidem ſatisfiat. *l. ubi adhuc 29. v. ſi fructibus. C. de jur. dot. l. aſſiduis. 12. pr. C. qui pot. in pign.* Undo tacitam eam habere hypothecam penes Dd. nullum ſubeſſe dubium videtur, aliter ac in ſponſalitia largitate ibi enim iſtam hypothecam locum habere nullibi proditum reperitur.

XX.

De donatione propter nuptias quæritur, an per eam dominium, an hypotheca in uxorem transferatur. Nos, licet pro priori ſententia pugnent plurimi, uti SCHNEID. *ad §. 3. J. de donat. n. 5.* WESENB. *ad π. de jur. dot. n. 11. ibique.* HANN. *verb. & donatio propter nuptias tantum juris fictione*, a poſteriori tamen

Digitized by Google

recedendum non eſſe arbitramur, quia maritus non habet animum transferendi dominium, ſed ſolum ut ſecuritatem concedat uxori. Actus vero agentium ultra eorum intentionem nihil operantur. *l. in omnibus 55. ff. de O. & A. l. non omnis 19. ff. de R. C.* Deinde quia nemo in re ſua pignus habere poteſt. *l. neque 45. ff. de R. J.* & denique quia maritus res mobiles propter nuptias donatas alienare poteſt, *Nov. 61. cap. 1. §. 1.* quod arguit ſatis dominium penes maritum manſiſſe. BACHOV. *ad* Treutl. *vol. 2. diſp. 19. th. 8. lit. b. verb. nuptiarum cauſa.* SCIPIO. GENT. *tr. de don. int. vir. & ux. lib. 4. cap 14. C. J. A. de jur. dot. th. 39.* Et habet hæc hypotheca interdum conjunctum privilegium prælationis, veluti ſi donatio iſta petatur in compenſationem dotis a marito conſumtæ. GRACIAN. *cap. 53. diſcept. forenſ. n. 15* MANTIC. *de tac. & amb. conv. lib. 20. tit. 3. n. 7.* In Electoratu Sax. mulieri non aliter in hoc caſu hypotheca competit, quam ſi de ea ſit proſpectum expreſſe, alias enim inter nudos Chirographarios collocatur, ne lucrum quærentes de damno vitando certantibus præferantur. Ord. Proc. *Tit. 43.* §. ſo wollen wir, verb. die ſonſt keine Verpfändung haben. CARPZ. *lib. 4. R. 26. n. 11. & in Jurispr. for. p. 1. C. 28. def. 91.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z166017202
Digitized by Google